

VZPOMÍNKY NA HELMUTA NEWTONA

V osmdesátém šestém jste s Gábinou Fárovou doprovázeli Helmuta Newtona, když byl v Praze. Jak na něj vzpomínáte?

Helmut měl v Praze, jak se říká, staženou prdel. Báł se komunistů a myslel si, že ho zavřou. Všechno tady dělal strašně bojácně. Nebyl to ten pravý Newton, jak ho člověk

podíval. Nejraději bych však měl fotografii, na které pózuju jako Franz Kafka.

Jak vznikla ta fotografie?

Vyžadovala opravdu velkou fantazii, protože můj obličej je úplně jiný než Kafkův. Pamatuji se, jak mi asistent lepil za mé malé uši žvýkačky, aby byly výraznější. Ani ve snu by mě nenapadlo, že půjdu za Franze Kafku a že mě

O NOVÉ VLNĚ, ZAČÁTCÍCH A LIDECH

Společně s Vasilem Stankem, Kamilem Vargou, Rudo Prekopem, Mirem Švolíkem a Petrem Župníkem patříte do tzv. slovenské nové vlny. Jaké to bylo začít dělat něco úplně jiného?

Velice jednoduché. Tak jako všechno, co dělám. Od dětství inklinuji k věcem, které mne instinktivně přitahují nebo vzrušují. Obsahují určité

Barvy Tona Stana

text Natalie A. Rollko | foto Tono Stano a Lukáš David

Fotografie portrétů a aktů Tona Stana zaslouženě našly své místo v nejedné významné galerii či sbírce. Výstava **MOJE BARVY** představuje jeho nejnovější kolekci fotografií, které si právě můžete prohlédnout v pražské galerii Leica. Tam jsme ho také vyzpovídali...

zná. Byli jsme s ním na Novém Světě, kde jednu pouliční lampu fotil dvě hodiny. Choval se, jako kdyby nevěděl, jak na to. Bylo to hrozný. Gábina to už nemohla vydržet. Když kolem nás projela policejní hlídka, inteligentně usoudila, že se tam policajti nějakou dobu neukážou. Svlékla se a začala křičet na Helmuta: „Helmute, Helmute, podívej!“ Helmut se podíval, jeho tempo se najednou změnilo a všechno začalo mít šťávu. Na focení jsme mu domluvili krásná místa i krásné lidi. Většinou však fotil se mnou a Gábinou. Někdy bych se na ty fotky docela rád

bude fotit tenhle chlapík. Pracovní fotku jsem si pověsil v Bokovce. To je naše vinárna. Originální verzi Newton vystavil v Paříži. Dokonce ji použil jako jeden z poutačů.

Byli jste pak ještě spolu v kontaktu?

Náhodou jsem byl v Paříži a řekl si, že se na tu výstavu půjdu podívat. Byla v nádherných prostorách muzea moderního umění Palais de Tokyo. Šel jsem tam inkognito, ale k mému překvapení mě Newton zaregistroval, okamžitě šel ke mně, oslovil mě jménem, pamatoval si všechny detaily... A monacká princezna s monackým princem čekali, než se mnou domluví.

neznámo a nikdy nevím, jak dopadnou. Ta energie, kterou do nich vložím, je úplný pakatel proti tomu, co za ni dostávám. Nepatřím k lidem, kteří by si stěžovali, že je něco těžké. Nechápu to. Proč si na něco pořád stěžují, když to dělají dobrovolně? Když chci něco udělat, tak to prostě udělám. A pro mne to je zábava. Mám pocit, že lidi čekají na zvláštní pochvalu. Já na nic takového nečekám. Myslím, že co jsem dělal a dělám, je správné. A nic jiného jsem ani udělat nemohl. Pochopitelně taky předpokládám, že je to užitečné i pro ostatní lidi. A když to nechápu teď, tak to snad pochopí časem...

Jaké to je dostat se mezi fotografickou špičku?

První mediální zkušenost jsem zažil na střední škole. Měl jsem navrhnout plakát na ochranu životního prostředí. Vzal jsem čisté papíry o rozměrech A1 a hodil je do tunelu pod Bratislavským hradem. Pak jsem je po několika hodinách z toho tunelu vytáhl a různě komentoval. Další plakát jsem

gativních ambicí, s kterými se bohužel dost často setkáváme. Šokuje mě, jak jsou někteří lidé ubožá a mají tendenci nezaslouženě si přivlastňovat něco, co jim nepatří.

Jak se takových lidí zbavujete?

V té době jsem byl malým pánem a nemohl rozhodovat, tak jsem to nechal plavat. Dnes ztrácím trpělivost tolerovat lajdáctví a fu-

Všechny vaše zkušenosti se nepochybně promítají ve vaší tvorbě a životní filozofii...

Moje práce funguje jakoby na solární pohon. Když udělám akci, vyprovokuji reakci. Ta je vždy pozitivní, protože všechno, i to zdánlivě negativní, považuji za pozitivní. A to je to, co dává životu smysl. Kdybych měl všechno vykalkulované, nebyly by obo-

vytvořil pomocí bílého prostěradla, kterým jsem dusil výfuk. Výpary na prostěradle vytvořily černý kruh, což připomínalo japonskou vlajku. Plakáty měly obrovský úspěch a měl jsem o nich mluvit v televizi. Protože moje práce patřily škole, vedoucí fotografického oddělení na škole televizi řekl, že do vysílání nemůžu jít sám, že tam musí jít se mnou. Nechtěli ho tam, a on jim ty práce tedy odmítal vydat. Podotýkám, že ten vedoucí neměl nic společného s mými plakáty a ani jsem s ním nikdy svou práci nekonultoval. Byla to pro mě obrovská lekce ne-

šerství. Když se něco takového objeví, nedávám druhou šanci. Někteří lidé si myslí, že vás můžou oklamat, podvést nebo okrást.

hacující akce ani reakce a život by pro mne nebyl přitažlivý. Zastávám životní filozofii, že je všechno propojené a všechno se vším

Když udělám akci, vyprovokuji reakci. Ta je vždy pozitivní, protože všechno, i to zdánlivě negativní, považuji za pozitivní. A to je to, co dává životu smysl.

Pro mne je chytrost synonymum vychcáného člověka. Zajímá mě výraz „moudrý“. Tomu rozumím.

navzájem souvisí. Základem je odvést svědomitou a poctivou práci s maximálním úsilím. Je jedno, v jaké oblasti nebo směru.

■ NAŠE VLAST, 2012

■ ZVEČNĚNÍ POSLEDNÍHO SDĚLENÍ, 2013

■ OKO ZA OKO, 1994

■ FLUO, 2010

■ EUFORICKÁ ELEKTRIFIKACE, autoportrét, 1983

MOJE BARVY

Vaše aktuální výstava prezentuje barevné fotografie, což je pro vás dost nestandardní...

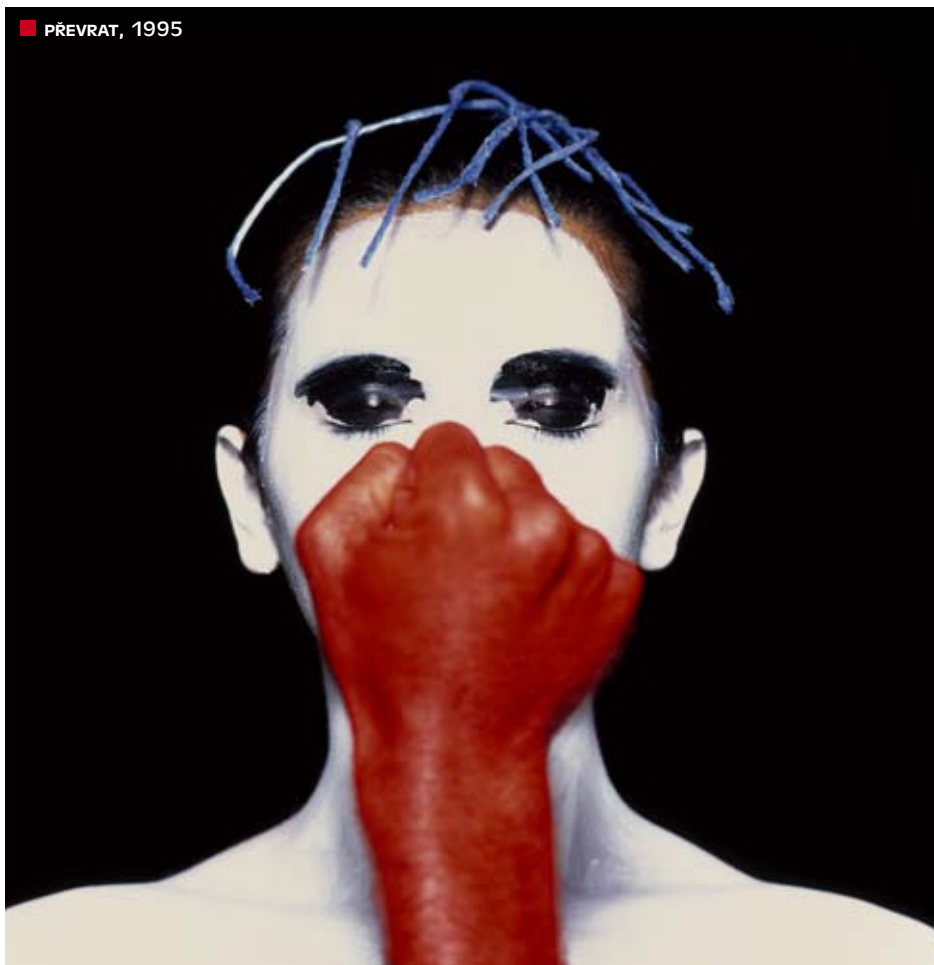
Fotografii jsem studoval deset let. Jsem opakem autodidakta a od počátku jsem byl obeznámen s černobílou i barevnou fotografií včetně všech druhů jejího zobrazování. Když jsem začínal, černobílý formát znamenal svobodu. Barevná fotografie byla dost nepřístupná a drahá. Zajímala mě forma a světlo – a to mi stačilo. Když jsem však našel obrazy, které by byly na barvu dobře, nechtěl jsem o ten zajímavý bonus přijít. Udělal jsem barevné snímky, ale prakticky je vůbec nevystavoval.

Proč?

Nebyly v kontextu s černobílými fotkami.

Jakou technologii jste použil při jejich výrobě?

S příchodem digitálu se všechno otočilo. Barevná fotografie je dnes ta nejpřístupnější a nejsnadnější. Říkal jsem si, že když budu dělat barevné tisky, všechno musí probíhat pod mou kontrolou. Zkoušel jsem tisknout na různých printrech, ale s výsledky jsem nebyl spokojen. Nakonec jsem si pořídil ten nejlepší a umístil ho do svého studia. Mám také asistenta, který mi pomáhá. Tisky jsou udělané formou archivního inkoustu. Všechny fotografie vznikají u mě ve studiu, do každé z nich se snažím vložit svůj dotek.

▼ inzerce

PURUM KRAFT®

⊗ PURUM
⊗ ADRTRANS
⊗ GESTA
⊗ BAUXEN
⊗ BIOSOLID
⊗ CARCLEANING
⊗ SILOINVEST
⊗ TŘEBOŇINVEST
⊗ EKOPUR

PURUM

ČISTĚ EKOLOGICKÉ ŘEŠENÍ

VYUŽÍVÁNÍ A ODSTRAŇOVÁNÍ
NEBEZPEČNÝCH A OSTATNÍCH ODPADŮ

KOMPLEXNÍ ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

SANACE EKOLOGICKÝCH ZÁTĚŽÍ

POZEMNÍ STAVBY A KOMPLEXNÍ
STAVEBNÍ INŽENÝRING

VODOHOSPODÁŘSKÉ SLUŽBY,
ÚDRŽBA A ČIŠTĚNÍ KANALIZACÍ,
JÍMEK, NÁDRŽÍ A LAPOLŮ

WWW.PURUM.CZ

■ Tono Stano

Proto pro ně pečlivě vybírám papír a vymyslím závěrečnou úpravu.

MOJE BARVY jsou retrospektivní výstavou. Z jakého období fotky pocházejí?

Nejstarší je z roku osmdesát dva a ta nejnovější z letoška. Většina fotografií je vystavena poprvé.

MINULOST, PŘÍTOMNOST, BUDOUCNOST
Každá fotografie má svůj příběh. Jak se stavíte k tomuto aspektu své práce?

Když udělám fotku, nejraději ji dám na několik let do archivu, abych na ty příběhy zapomněl. Nejsem spisovatel a považuji za důležité, aby se

Stalo se mi to právě teď. Se slovenskou novou vlnou připravujeme výstavu k příležitosti vzniku České a Slovenské republiky. Díval jsem se do archivu a našel fotky, u nichž jsem se divil, proč jsem je v té době nepoužil. Asi se mi tehdy nelíbily. Některé věci jsem dělal intuitivně a pochopil jsem je až časem. Proto je dobré archivovat.

Jak se stavíte k fotografickým školám? Vychováváte si své nástupce?

Dostal jsem spoustu nabídek, ale zarputile odmítám. Občas udělám nějaký workshop, ale to je vše. Vyučování by pro mne bylo velkým závazkem a myslím si, že když má ně-

Díval jsem se do archivu a našel fotky, u nichž jsem se divil, proč jsem je v té době nepoužil. Asi se mi tehdy nelíbily. Některé věci jsem dělal intuitivně a pochopil jsem je až časem. Proto je dobré archivovat.

každé focení stalo zážitkem pro všechny, ale potom potřebuji oddělit historii vzniku od výsledku. Na fotografii se musím dívat nezataženě.

Už se vám stalo, že jste udělal fotku, která se vám nelíbila, zavřel ji do archivu a po několika letech jste na ni změnil názor?

kdo talent, učitele nepotřebuje a svou cestu si najde sám. Když mi bylo sedmnáct, měl jsem velký sen a ten se mi splnil. Toužil jsem být na volné noze. Proto za svůj největší úspěch považuji, že jsem nebyl nikdy zaměstnán. I kvůli tomu jsem studoval FAMU. ■

■ BÍLÝ STÍN, 1992

■ KOUZLO, 2001

■ NAHOŘE, 1994